

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«АНТИКОРУПЦІЙНИЙ КОМПЛАСНС»

Освітній ступень – бакалавр
Галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність – 051 «Економіка»
Освітня програма/спеціалізація – «Бізнес-економіка»
Статус дисципліни – за вибором студента
Рік набору – 2018, 2019

Викладач – Оболенцев Валерій Федорович,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права

Силабус навчальної дисципліни «Антикорупційний комплаєнс» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» фінансово-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 10 с.

Розробники

Головкін Б. М. – завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, доктор юридичних наук, професор

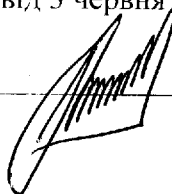
Оболенцев В. Ф. – доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, кандидат юридичних наук, доцент

Гарант освітньої програми

Шевченко Людмила Степанівна – завідувачка кафедри економічної теорії, докторка економічних наук, професорка

Затверджено на засіданні кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
(протокол № 12 від 3 червня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____ Б. М. Головкін

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Антикорупційний комплаєнс
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента. Належить до навчальних дисциплін правової підготовки.
Викладач	Оболенцев Валерій Федорович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НЮУ імені Ярослава Мудрого
Контактний телефон	+38 057 704 91 61
E-mail	kafkrimlogg@ukr.net
Консультації	Вівторок, четвер – 15-00 – 17-00, Центральний корпус НЮУ, а. 89.
Онлайн консультації Facebook:	Лабораторія Цифрової Юриспруденції: https://www.facebook.com/%D0%9B%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97-%D0%AE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%BF%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97-113588860321307/?modal=admin_todo_tour

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються сутність антикорупційного комплаєнсу та значення його заходів для економічної діяльності суб'єктів приватної сфери України. Аналізується стан і перспективи нормативного регулювання заходів запобігання корупції у приватній сфері. Досліджуються причини та види правопорушень, пов'язаних із корупцією у приватній сфері України. З'ясовується специфіка політик антикорупційного комплаєнсу у діяльності окремих суб'єктів приватної сфери. Вивчаються особливості виявлення та усунення корупційних ризиків у діяльності юридичних осіб приватної сфери. Послідовно розкривається специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу щодо окремих корупційно вразливих сфер. Опрацьовується міжнародний досвід заходів антикорупційного комплаєнсу у діяльності суб'єктів приватної сфери.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надати студентам системні знання щодо сутності та проявів корупції у приватній сфері, чинників, що її зумовлюють, обґрунтувати антикорупційну політику держави, а також комплекс заходів та механізмів запобігання корупції у приватній сфері України.

Завдання:

- формування системи теоретичних знань щодо сутності та структурних елементів антикорупційного комплаєнсу у приватній сфері;
- опанування інструментарію застосування стандартів комплаєнс-технологій, процедур антикорупційної діяльності суб'єктів приватної сфери;
- оволодіння методиками оцінки корупційних ризиків у діяльності юридичних осіб приватної сфери та внутрішнього аудиту суб'єктів приватної сфери;
- набуття умінь із розроблення заходів усунення корупційних ризиків у діяльності суб'єктів приватної сфери, врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суб'єктів приватної сфери та впровадження антикорупційної програми підприємства;
- усвідомлення змісту діяльності Уповноваженого із запобігання корупції;
- обґрунтування необхідності розроблення правил корпоративної етики для системи

антикорупційних заходів юридичних осіб приватної сфери;

- розвиток умінь із запровадження заходів антикорупційного комплаєнса щодо запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним (корупційним) шляхом;
- опанування методики оцінки ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом у приватній сфері;
- оволодіння практичними методами розроблення заходів антикорупційного комплаєнсу у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Економіка та фінанси підприємства», «Економічний аналіз діяльності підприємства», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Бухгалтерський облік та аудит», «Оподаткування бізнесу».

Кореквізити: «Економічна безпека підприємства».

Постреквізити: «Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства)».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- застосувати фундаментальні знання сучасної теорії антикорупційного комплаєнса для оцінки стандартів комплаєнс-технологій, стратегій і процедур антикорупційної діяльності суб'єктів приватної сфери;
- пояснити зміст методики оцінки корупційних ризиків у діяльності юридичних осіб приватної сфери;
- запропонувати заходи усунення корупційних ризиків у діяльності суб'єктів приватної сфери;
- проаналізувати антикорупційну програму підприємства приватної сфери;
- схарактеризувати діяльність Уповноваженого із запобігання корупції;
- інтерпретувати правила корпоративної етики для системі антикорупційних заходів юридичних осіб приватної сфери;
- визначити ефективність заходів антикорупційного комплаєнса щодо запобігання відмиванню доходів, одержаних злочинним (корупційним) шляхом;
- застосувати методику оцінки ризику легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом у приватній сфері;
- пояснити відповідальність за вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією у приватній сфері;
- здійснити аналіз міжнародної практики антикорупційного комплаєнсу у приватній сфері.

Розклад занять з навчальної дисципліни «Антикорупційний комплаєнс» на 2020/2021 н.р. для студентів денної форми навчання

Тиждень	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
1	1. Предмет і система антикорупційного комплаєнсу. 2. Нормативне регулювання заходів запобігання корупції у приватній сфері		

	(антикорупційного комплаєнсу).		
2	3. Корупційні правопорушення як об'єкти заходів запобігання корупції у приватній сфері України. 4. Політики антикорупційного комплаєнсу.		
3	5. Організація виконання заходів антикорупційного комплаєнсу у діяльності суб'єктів приватної сфери.	1.1. Предмет і система антикорупційного комплаєнсу. <i>Основна література: 1.</i>	Система антикорупційного комплаєнсу.
4	6. Особливості виявлення та усунення корупційних ризиків у діяльності юридичних осіб приватної сфери.	1.2. Антикорупційна політика у приватній сфері України. <i>Основна література: 1; 2; 3.</i>	Антикорупційна політика у приватній сфері України.
5	7. Особливості виявлення та регулювання конфлікту інтересів у діяльності юридичних осіб приватної сфери.	2. Нормативне регулювання заходів запобігання корупції у приватній сфері (антикорупційного комплаєнсу). <i>Основна література: 1; 2; 3.</i>	Нормативне регулювання заходів запобігання корупції у приватній сфері (антикорупційного комплаєнсу).
6	8. Антикорупційна програма суб'єктів приватної сфери.	3. Корупційні правопорушення як об'єкти заходів запобігання корупції у приватній сфері України. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Корупційні правопорушення як об'єкти заходів запобігання корупції у приватній сфері України.
7	9. Діяльність Уповноваженого підприємства із запобігання корупції.	4.1. Політики антикорупційного комплаєнсу (заняття 1). <i>Основна література: 1; 2.</i>	Політики антикорупційного комплаєнс.
8	10. Стандарти антикорупційної корпоративної етики юридичних осіб як складова антикорупційного комплаєнсу.	4.2. Політики антикорупційного комплаєнсу (заняття 2). <i>Основна література: 1; 2.</i>	Політики антикорупційного комплаєнс.
9	11. Політика антикорупційного комплаєнсу щодо запобігання відмиванню	5. Організація виконання заходів антикорупційного комплаєнсу у діяльності суб'єктів приватної сфери.	Антикорупційний менеджмент.

	доходів, отриманих злочинним (корупційним) шляхом у приватній сфері України.	<i>Основна література: 1; 2.</i>	
10	12.1. Специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу щодо окремих корупційно вразливих сфер.	6. Особливості виявлення та усунення корупційних ризиків у діяльності юридичних осіб приватної сфери. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Виявлення та усунення корупційних ризиків у діяльності юридичних осіб приватної сфери.
11	12.2. Запобігання рейдерству.	7. Особливості виявлення та регулювання конфлікту інтересів у діяльності юридичних осіб приватної сфери. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Виявлення та регулювання конфлікту інтересів у діяльності юридичних осіб приватної сфери.
		8. Антикорупційна програма суб'єктів приватної сфери. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Антикорупційна програма суб'єктів приватної сфери.
12	13.1. Міжнародний досвід заходів антикорупційного комплаєнсу у діяльності суб'єктів приватної сфери.	9. Діяльність Уповноваженого підприємства із запобігання корупції. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Діяльність Уповноваженого підприємства із запобігання корупції.
		10. Стандарти антикорупційної корпоративної етики юридичних осіб як складова антикорупційного комплаєнсу. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Стандарти антикорупційної корпоративної етики юридичних осіб.
13	13.2. Міжнародний стандарт ISO 37001 «Системи менеджменту протидії корупції – вимоги та рекомендації щодо застосування».	11.1. Політика антикорупційного комплаєнсу щодо запобігання відмиванню доходів, отриманих злочинним (корупційним) шляхом у приватній сфері України. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Запобігання відмиванню доходів, отриманих злочинним (корупційним) шляхом у приватній сфері України.
		11.2. Заходи вторинного фінансового моніторингу. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Заходи вторинного фінансового моніторингу.
14		12.1. Специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу у банківській сфері. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу у банківській сфері.
		12.2. Специфіка заходів антикорупційного	Специфіка заходів антикорупційного

		комплаєнсу у сфері державних закупівель.	комплаєнсу у сфері державних закупівель.
15		12.3. Специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу щодо відносин з державними органами. <i>Основна література: 3.</i>	Заходи антикорупційного комплаєнсу щодо відносин з державними органами.
		12.4. Специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу у відносинах між суб'єктами приватної сфери. <i>Основна література: 3.</i>	Специфіка заходів антикорупційного комплаєнсу у відносинах між суб'єктами приватної сфери.
16		12.5. Запобігання рейдерству. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Запобігання рейдерству.
		13.1. Міжнародний досвід заходів антикорупційного комплаєнсу у діяльності суб'єктів приватної сфери. <i>Основна література: 1; 2.</i>	Міжнародний досвід заходів антикорупційного комплаєнсу у діяльності суб'єктів приватної сфери.
17		13.2. Міжнародний стандарт ISO 37001 «Системи менеджменту протидії корупції – вимоги та рекомендації щодо застосування». <i>Основна література: 1; 2.</i>	Міжнародний стандарт ISO 37001 «Системи менеджменту протидії корупції – вимоги та рекомендації щодо застосування».
		13.3. Організація системи заходів антикорупційного комплаєнсу на підприємстві приватної сфери. <i>Основна література: 1; 2; 3.</i>	Організація системи заходів антикорупційного комплаєнсу на підприємстві приватної сфери.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, статистичних даних, матеріалів експертно-аналітичних центрів тощо;
- робота над кейсами з питань антикорупційного комплаєнсу;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту.

Інформаційне забезпечення курсу

Основна література

1. Запобігання корупції: підруч. / К. А. Автухов [та ін.]; за ред. Б. М. Головкина. Харків: Право, 2019. 296 с.
2. Окунев А., Бойко О., Лукин С. Антикоруptionний комплаєнс: посіб. для програми з підготовки осіб, відповідальних за реалізацію антикорупційної програми. Київ, 2018. 177 с.
3. Антикоруptionні засади діяльності органів влади: наук.-практ. посіб. / за наук. ред. А. В. Роздайбіди. Харків: Друкарня МАДРИД, 2014. 364 с.

Додаткова література

1. Головкин Б. М. Антикоруptionний менеджмент у митній справі. *Фіскальна політика в Україні в кримінально-правовому вимірі*: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 26 квітня 2016 р. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. С. 6065.
2. Головкин Б. М. Механізм запобігання корупції. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 4. С.254 – 260.
3. Клеменчич Г., Стусек Я., Гайка І. Спеціалізовані інституції з боротьби з корупцією: огляд моделей. URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf>
4. Машлякевич Д. С., Литвинов О. М. Стратегії запобігання і протидії корупції в Україні: моногр. Харків: В деле, 2016. 260 с.
5. Невмержицький Є. В. Інститути громадянського суспільства у протидії корупції. *Право України*. 2008. № 12 С. 126-133.
6. Нестеренко О. Правовий захист викривальників (whistleblowers): теоретичні аспекти та конституційна необхідність. *Право України*. 2014. № 12. С. 104-111.
7. Оболенцев В. Ф. Системний підхід у антикорупційному комплаєнсі. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 134. С. 112-118.
8. Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу системи держави України: моногр. Харків: Право, 2018. 98 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/472/3_Beazovi_zasadi_sistemnogo_analizu_vnutri.pdf
9. Пивоваров В. В. Корупція в системі економічної детермінації корпоративної злочинності. *Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції*: Зб. матеріалів наук.-практ. семінару у рамках VIII Всеукр. фестивалю науки (м. Харків, 24 квітня 2014р.). Харків: НДІ ВПЗ імені акад. В. В. Сташиса НАПрН України, 2014. С.63-66.
10. Пивоваров В. В., Шеліпова Ю. А. Кримінологічний погляд на сутність феномену корупції. *Карпатський правничий часопис: наук. журнал*. 2015. Вип. 10. С. 151-158.
11. Правовий захист викривачів / за заг. редакцією О.В. Нестеренко, О. Ю. Шостко. Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини»», 2016. 94 с.
12. Сметаніна Н. В. Антикоруptionна експертиза нормативно-правових актів та їх проектів як інститут запобігання корупції: вітчизняний і міжнародний досвід. *Кримінальноправові та кримінологічні засади протидії корупції*: збірник матеріалів IV Міжнародної науковопрактичної конференції 15 квітня 2016 року, м. Харків. Харків: ХНУВС, 2016. С. 146–149.
13. Сметаніна Н. В. Злочини корупційної спрямованості як прояв і відображення злочинності у сучасному суспільстві: окремі питання запобігання та протидії. *Взаємодія державних органів і громадськості у запобіганні та протидії корупції*: матеріали наук.-практ. семінару, 24 квіт. 2014 р. Харків, 2014. С. 90–93.
14. Чемерис І. В. Зарубіжний досвід протидії корупції в системі державного управління. *Стратегічні пріоритети*. 2009. № 3(12). С. 110-118.
15. Шостко О. Ю. Злочинність корупційна. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2016. № 1. С. 456-458.

16. Шостко О. Ю. Основні напрями діяльності органів кримінальної юстиції окремих держав Східної Європи. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2013. Вип. 25. С. 45-56.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: активно працювати на практичних заняттях: брати участь в обговоренні дискусійних питань та розробленні кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії та різнобічного вивчення бізнес-процесів. Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам *рекомендується*: брати участь наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять прошу використовувати мобільні телефони тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації. Можна приносити із собою питну воду. В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Антикорупційний комплаєнс» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів – контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи студента, контрольна робота.

У ході *практичного заняття* студент може отримати оцінку за шкалою (0; 0,5; 1):

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)
Поточний контроль на практичному занятті	Max 1	Студент досконало знає матеріал, як за конспектом лекцій, так і за кафедральним підручником, законами, самостійно оперує матеріалом; при підготовці до заняття студент використав та засвоїв додаткові літературні, підзаконні нормативні джерела за темою (окрім кафедрального підручника, конспекту, законів)
	0,5	Присутність на занятті (у випадку коли особу не було опитано на занятті, і відповідно не було отримано «0» балів), або надзвичайно слабка підготовка студента; він не може відповісти (значно ускладнюється) на додаткові та уточнюючі запитання, не може оперувати запам'ятованим матеріалом, вільно осмислювати його та пов'язувати із суміжними питаннями (проблемами), попередніми темами тощо.
	Min 0	Під час опитування з'ясовано, що студент зовсім не

		підготовлений до заняття. Студент відсутній на занятті (помітка «Н»).
--	--	---

Контрольний захід змістовного модуля (КЗЗМ).

Контрольний захід змістовного модулю може проводитись в усній чи письмовій формі (за рішенням викладача).

Для допуску до КЗЗМ студент повинен відпрацювати всі пропущені заняття.

Оцінка за контрольний захід, незалежно від обраного методу, виставляється в межах до 3 балів.

При усному КЗЗМ (наприклад, суцільне опитування студентів групи за 2-3 вибірковими питаннями змістовного модуля) оцінка виставляється до 3 балів.

При письмовому КЗЗМ (за тестовими завданнями або за письмовою контрольною роботою, що складатиметься із двох питань модульного блоку) оцінка виставляється залежно від кількості вірних/невірних відповідей. При правильних відповідях на 50% питань і більше – до 3 балів. Менш 50% правильних відповідей – до 1 балу.

Індивідуальна робота передбачає написання есе; конспектування додаткової наукової і навчальної літератури; написання наукової доповіді і її презентація на засіданні наукового гуртка; написання наукової роботи на Всеукраїнський конкурс наукових студентських робіт; публікація тез, статей; написання реферату; підготовка презентації PowerPoint; інші види заздалегідь погоджені з викладачем). Загальна максимальна кількість балів за індивідуальну роботу становить 9 балів.

Максимальна кількість балів, які студент може отримати з предмету за результатом практичних занять становить 40 балів, яка складає 31 бал за змістовний модуль, 9 балів за індивідуальну роботу.

Змістовний модуль 1, 2 та 3 (ЗМ1, ЗМ2 та ЗМ3) - присутність на заняттях по 0,5 бала і максимальна 1.

22 заняття x 1 бал = 22 бали.

За кожний контрольний захід змістовного модуля від 1 до 3. Усього три контрольних заходи змістовного модуля, 3 x 3 бали = 9 балів.

Індивідуальна робота – до 9 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів:

Кількість балів	Вид контролю
31 (22+9)	Змістовний модуль 1, 2 та 3 (ПЗ+контрольний захід змістовного модуля)
9	Індивідуальна робота

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю та виконання завдань самостійної роботи. Мінімальна кількість балів, за якої студент отримує залік, становить 60 балів.